

14.01.2025

Asia/4

4

Kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle Helsingin kaupungin luonnonsuojelualueohjelman 2025–2040 hyväksymisestä (a-asia)

HEL 2024-011399 T 11 01 04

Esitysehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle luonnonsuojelualueohjelman 2025–2040 hyväksymistä.

Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että luonnonsuojelualueohjelman 2025–2040 toteuttamiselle ja kaupungin luonnonsuojelualueiden luontoarvojen turvaamiselle varataan esityksen mukaiset riittävät resurssit.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Helsingin maapinta-alasta noin 40 % on luontoalueita, ja kaupunki on tehnyt pitkäjänteistä, kunnianhimoista luonnonsuojelutyötä ainutlaatuisen kaupunkiluontonsa turvaamiseksi. Kaupunki on sitoutunut keväällä 2024 kaupunginhallituksen hyväksymissä Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteissa luontokadon pysäyttämiseen viimeistään vuonna 2030. Luontoarvot otetaan kattavasti huomioon kaupunkiympäristön toimialan jokapäiväisessä työssä mukaan lukien kaavoitus, muu suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmassa 2021–2028 on tunnistettu yli 90 luonnon monimuotoisuutta edistävää toimenpidettä, jotka on jaettu 11 tavoitteen alle. Ohjelmaa toteutetaan kunnianhimoisesti, ja vuonna 2023 neljä viidestä ohjelman toimenpiteestä eteni suunnitellussa aikataulussa.

Luonnonsuojelualueohjelma on yksi luontoarvojen säilyttämisen ja lisäämisen työkalu kaupungissa. Kun alueesta tulee luonnonsuojelualue, se rauhoitetaan eli luontoa heikentävää tai uhkaavaa ihmistoimintaa rajoitetaan erillisellä päätöksellä luontoarvojen turvaamiseksi. Luonnonsuojelualueen perustaminen ei aina muuta merkittävästi alueen käyttöä. Keskeinen ero muihin viheralueisiin tai virkistyskäytössä oleviin vesialueisiin on kuitenkin se, että käyttörajoitukset määritellään tarkasti ja ne ovat sitovia. Luonnonsuojelualueen perustamisesta päättää ELY-keskus maanomistajan hakemuksesta.

Kaupungin ensimmäinen luonnonsuojeluohjelma laadittiin vuosille 1989–1994 ja siihen valittiin yhteensä 41 aluetta, joista 14 sijaitsi mantereella ja 27 saaristossa. Toista ohjelmaa (2008–2017) siivitti lisäänty-

nyt tieto Helsingin luonnosta ja vuonna 1997 voimaan tullut luonnonsuojelulaki. Kolmannen ohjelman (2015–2024) tekeminen ajoitettiin yleiskaavan työstämisen yhteyteen, ja ohjelman rinnalla sekä sen tueksi tehtiin metsäverkost selvitys. Suojelualueiden verkosto vahvistui ja erityisesti uusia metsäisiä suojelualueita perustettiin.

Kaikki luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024 mukana olleet Helsingin kaupungin kokonaan omistamat alueet lukuun ottamatta Mellunmäen luhtaa on valmisteltu suojeltavaksi ohjelmakauden aikana. Mellunmäen luhtan rauhoitusesitys tuodaan päätettäväksi vuonna 2025. Kohteista, joissa Helsingin kaupungilla on osittainen omistus, on suojelu toteutunut kokonaan yhdellä ja osittain kahdella kohteella. Muiden kuin Helsingin kaupungin omistamista alueista suojelu ei ole toteutunut millään ohjelmassa olleista 13 kohteesta. Kohteet, joiden suojelu ei ole toteutunut nykyisellä ohjelmakaudella, siirtyvät yhtä lukuun ottamatta luonnonsuojelualueohjelmaan 2025–2040.

Luonnonsuojeluohjelman kohteiden lisäksi on vuosina 2015–2024 suojeltu Veräjämäen lehto (Suomi 100-vuotta -lahjakohde) ja Ulko-Hattu (Lauttasaari-Seuran aloite).

Tällä hetkellä Helsingissä on 80 luonnonsuojelualueita, minkä lisäksi valmistelussa on kuusi aluetta. Helsingin maapinta-alasta on luonnonsuojelualueita 5,2 % ja merialueista 1,0 %.

Luonnonsuojelualueohjelma 2025–2040

Tavoitteet

Helsingin luonnonsuojelualueohjelman 2025–2040 tavoitteena on nostaa luonnonsuojelualueiden osuus vähintään kymmeneen prosenttiin kaupungin rajojen sisäpuolisesta maa-alueiden ja kymmeneen prosenttiin merialueiden pinta-alasta riippumatta maanomistuksesta. Helsingin muissa kunnissa omistamat alueet eivät ole mukana luonnonsuojelualueohjelmassa.

Luonnonsuojelualueohjelman raportti on esityksen liitteenä 1 ja kohdekuvaukset liitteenä 2.

Valmistelu ja osallistaminen

Luonnonsuojelualueohjelman valmistelu aloitettiin vuoden 2023 alussa ja sitä valmisteltiin poikkihallinnollisesti laajassa yhteistyössä. Työhön osallistui luonnonsuojelun, luontotiedon, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, yleiskaavoituksen, asemakaavoituksen ja maisemasuunnittelun asiantuntijoita kaupunkiympäristön toimialalta. Myös kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan edustaja oli mukana valmistelussa. Ohjelman

valmisteluryhmä kokoontui valmistelun aikana 28 kertaa. Kohteiden valintaa varten kokoontui myös alue-/teemakohtaisia pienryhmiä marrasjoulukuussa 2023 ja tammi-toukokuussa 2024. Ryhmät kokoontuivat yhteensä 24 kertaa.

Valmistelua ohjasi kaupunkiympäristön toimialan edustajista koottu ohjausryhmä, jossa oli edustajia ympäristöpalveluista, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu -palvelusta, asemakaavoituksesta, maankäytön yleissuunnittelusta sekä yleiset alueet -palvelusta. Ohjausryhmä kokoontui valmistelun aikana seitsemän kertaa. Lisäksi luonnonsuojelualueohjelmaa käytiin esittelemässä kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmässä kaksi kertaa valmistelun aikana.

Luonnonsuojelualueohjelman valmistelu käynnistettiin asiantuntijoille ja sidosryhmille suunnatulla aloitusseminaarilla, joka järjestettiin 13.4.2023. Seminaarin tarkoitus oli lisätä tietoa ja ymmärrystä teeman ympäriltä ja pohjustaa ohjelman valmistelua. Seminaariin osallistui noin 100 henkeä.

Ohjelmaluonnoksen valmistelun loppuvaiheessa 3.10.2024 järjestettiin kaikille avoin ohjelman esittely- ja keskustelutilaisuus. Tilaisuudessa esiteltiin ohjelman valmistelun tavoitteet ja prosessi sekä ohjelmaluonnoksen sisältö sekä käytiin keskustelua alue-/teemakohtaisissa pienryhmissä. Tilaisuuteen osallistui noin 80 henkilöä.

Ohjelman luonnosraportti oli nähtävillä verkkosivuilla ja kirjallisesti kommentoitavana 21.10.-4.11.2024. Luonnosraportista saatiin yhteensä 22 yhdistyksen ja 17 yksityishenkilön antamaa kommenttia. Lisäksi kannanotot saatiin Helsingin kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolta, Vantaan kaupungilta, Helsingin kaupunginmuseolta, Senaatti-kiinteistöiltä, Metsähallitukselta sekä Uudenmaan ELY-keskukselta.

Kommenteissa kiitettiin ohjelman kunnianhimon tasoa. Osassa kommentteja kyseenalaistettiin se, että ohjelmaan ei sisällytetty kohteita, jotka ovat ristiriidassa olemassa olevien kaavojen kanssa. Lisäksi kommenteissa ehdotettiin useita kymmeniä kohteita lisättäväksi ohjelmaan sekä ohjelman kohteiden laajennuksia. Erilaiset harrastusjärjestöt ilmaisivat huolensa ohjelman vaikutuksista virkistyskäyttöön. Senaatti-kiinteistöt esitti useiden valtion omistamien kohteiden poisjättämistä ohjelmasta.

Kannanottojen perusteella ohjelmasta poistettiin Santahaminan Suurlahden alue, joka on Puolustusvoimien aktiivisessa käytössä, ja siihen lisättiin kolme saarikohdetta, Sipulipaasi, Länsitoukki ja Koirasaari.

Kommenttien ja kannanottojen kooste sekä vastineet niihin on koottu liitteeseen 3.

Rauhoitettavaksi esitettävät kohteet

Helsingin luonnonsuojelualueohjelmaan 2025–2040 sisältyy 98 uutta luonnonsuojelulla rauhoitettavaksi ehdotettavaa maa-alueiden ja sisävesien kohdetta Helsingin kaupungin alueelta. Kohteiden yhteispinta-ala on noin 1 221 hehtaaria. Uusia merialueita ohjelmassa on 22 kohdetta Helsingin kaupungin alueelta. Kohteiden yhteispinta-ala on noin 5 371 hehtaaria. Kohteista 68 on kokonaan Helsingin kaupungin omistuksessa, 23 osittain Helsingin kaupungin omistuksessa ja 29 kokonaan muiden omistuksessa. Ohjelman toteutumisen myötä luonnonsuojelualueiden maapinta-ala nousee 5,2 prosentista 10,9 prosenttiin ja suojeltujen merialueiden pinta-ala nousee 1,0 prosentista 11,7 prosenttiin.

Rauhoitettaviksi ehdotettavien kohteiden valinnassa painotettiin mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti kohteiden merkittäviä luonnonsuojelullisia ja luonnon monimuotoisuusarvoja sekä kohteiden kuulumista Helsingissä heikosti suojeltuun tai harvinaiseen luontoon.

Merkittäviin luonnonsuojelullisiin ja monimuotoisuusarvoihin sisältyivät seuraavat luontoarvoperusteet:

- Merkittävät luonnon monimuotoisuuden keskittymät, perustuen erityisesti lämpökarttatarkasteluun
- Uhanalaiset luontotyypit
- Uhanalaisten ja muiden erityisesti huomioitavien lajien keskittymät

Helsingissä heikosti suojeltua tai harvinaista luontoa ovat eritoten niityt, suot, harjumetsät / kuivat kangasmetsät, erilaiset pienvedet, vedenalainen luonto ja harvinaisimmat uhanalaiset luontotyypit. Lisäperusteina käytettiin kohteiden arvioitua vaikutusta luonnonsuojelualueverkoston ekologiseen toiminnallisuuteen, yhtenäisyyteen ja kytkeytyneisyyteen sekä geologisia arvoja.

Luonnonsuojelualueohjelmaan sisällytettävien alueiden valinnan perusaikana oli maa- ja pienvesikohteiden osalta Helsingin luontotietojärjestelmästä löytyvät luontotietoaineistot (liite 1, s. 10). Näistä 13:n valikoidun aineiston pohjalta tuotettiin niin sanottu lämpökartta, jossa alue näyttää sitä tummemmalta, mitä enemmän luontoarvoja sille osuu. Lämpökarttaa pitää myös tulkita, sillä valitut luontotiedot ovat osittain päällekkäisiä ja toisaalta lämpökartalla haaleammat alueet voivat olla luontoarvoiltaan hyvinkin merkittäviä esimerkiksi tietojen osittaisten puutteiden vuoksi tai vaikkapa erityisen merkittävän uhanalaisen luontotyypin esiintymisen takia.

Pelkkiin luontoarvoihin perustuneiden tarkastelujen jälkeen valikointia ja rajausten tarkentamista tehtiin kaupungin erilaiset aluesuunnittelu-

tarpeet huomioiden tiiviissä yhteistyössä toimialan eri palvelujen kesken. Rauhoitettavaksi ehdotettavista kohteista jätettiin pääsääntöisesti pois seuraavanlaisia alueita:

- Voimassa olevien ja valmistelussa olevien asemakaavojen alueilla olevat kohteet. Joitain yksittäisten kohteiden osia otettiin kuitenkin asemakaavoituksessa tehdyn yksityiskohtaisen tarkastelun perusteella mukaan rajauksiin, kun arvioitiin, ettei tilanteesta aiheudu ristiriitaa maankäytön suunnittelulle ja toteutukselle.
- Yleiskaavan 2016 rakentamista mahdollistavalla aluevarauksella sijaitsevat kohteet. Joitain yksittäisten aluevarausten osia otettiin kuitenkin yleiskaavoituksessa tehdyn yksityiskohtaisen tarkastelun perusteella mukaan rajauksiin, kun arvioitiin, ettei tilanteesta aiheudu ristiriitaa maankäytön suunnittelulle ja toteutukselle.
- Kartanopuistot ja muut puistoalueet, joille on laadittu tai laaditaan erillinen hoito- ja kehittämissuunnitelma.
- Kohteet, joilla on olemassa tai on suunnitteilla luonnonsuojelun kanssa ristiriidassa olevaa virkistyskäyttöä. Virkistyskäytön muotojen ja tiivistyvän kaupungin virkistyskäyttöpaineen muuttuessa on varauduttava myös tulevaisuuden uusiin käyttötarpeisiin.

Kohderajaukset tarkentuvat lopullisiksi luonnonsuojelualueiden perustamisprosessin yhteydessä, jolloin ne voivat jonkin verran laajentua tai supistua tässä ohjelmassa esitetyistä rajauksista.

Tarkkaan rajattujen kohteiden lisäksi luonnonsuojelualueohjelmassa on niin sanottuja tarkastelualueita Östersundomissa ja saaristossa. Näiden tarkastelualueiden rajaukset ja suojelun tapa tulevat tarkentumaan ennen varsinaista rauhoituspäätöstä maankäytön ja virkistyskäytön suunnittelun ja jatkoselvitysten myötä. Ohjelmassa on myös kaksi pistemäistä kohdetta: Melkki ja Töölönlahti. Melkin maankäytön suunnittelua ei vielä ole tehty ja sen luontoarvoja tulee vielä selvittää perusteellisemmin myös ympäröivän merialueen osalta. Töölönlahden alue puolestaan on erilaisten valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin merkittävien arvojen keskittymä, jossa luontoarvojen suojelun tavat ovat vielä ratkaisematta.

Merelliset luonnonsuojelualueet

Merialuekohteiden valinta perustui ensisijaisesti paikallisesti ekologisesti merkittäviin vedenalaisiin meriluontoalueisiin (PEMMA), jotka on arvioitu myös kansallisesti merkittäviksi. PEMMA-alueet ovat biologisesti monimuotoisia vesialueita, joita luonnehtivat ainutlaatuisuus, harvinaisuus sekä huomattava edustavuus. Ne ovat erityisen tärkeitä uhanalaisille tai taantuville lajeille ja luontotyypeille sekä keskeisiä tiettyjen lajien elinkierron kannalta. Lisäksi PEMMA-alueet sisältävät usein usei-

ta harvinaisia vedenalaisen meriluonnon luontotyyppejä ja matalia vesialueita, joissa monimuotoisuus korostuu.

Merialuekohteiden valinnassa huomioitiin myös arvokkaat rantaluontotyytit sekä mahdollisuuksien mukaan luonnontilaiset rannat. Näillä alueilla rantojen monimuotoisuus tukee sekä vedenalaista että rantaluontoa, ja ne ovat tärkeitä lajiston ja maisema-arvojen kannalta. Monet PEMMA-alueet on lisäksi tunnustettu maakunnallisesti tärkeiksi linnustoalueiksi (MAALI), mikä lisää niiden ekologista ja suojellista arvoa.

Luonnonsuojelualueohjelmaan 2025–2040 sisällytettiin PEMMA-alueiden lisäksi pistemäisenä merialuekohteena Töölönlahti, joka on arvokas lintujen pesimä- ja levähdyspaikka tiiviisti rakennetussa kaupunkimiljöössä.

Merellisten luonnonsuojelualueiden rajauksissa otettiin huomioon muun muassa pienvenesatamat, rakennetut rannat ja yleiset uimarannat sekä tiedossa oleva ja tuleva ranta- ja merialueiden käyttö, kuten virkistyskäyttö, liikenne, kalastus ja alueen infrastruktuurin kehitys. Rajauksilla pyrittiin turvaamaan vedenalaisen luonnon monimuotoisuus samalla säilyttäen alueiden toiminnallinen käyttö niin nykyisiin kuin tuleviinkin tarpeisiin.

Merellisten luonnonsuojelualueiden tavoitteena on suojella meriluontoa ja merellisiä elinympäristöjä, kuten meriruohoniittyjä ja riuttoja, sekä rantoja ja saaria, jotka ovat elintärkeitä niin vedenalaisille kuin rantaekosysteemeille. Näillä alueilla voidaan rajoittaa toimintaa, kuten liikuttamista ja ankkurointia, erityisesti lintujen pesimäkausina tai merenpohjan luontoarvojen suojelemiseksi.

Toisaalta suojelualueilla sallitaan edelleen merkittävä osa virkistystoiminnasta, kuten soutaminen, melonta, uiminen, leiriytyminen ja virkistyskalastus, mikäli ne eivät vaaranna alueen luontoarvoja. Luonnonsuojelulain ja hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaiset toimenpiteet mahdollistavat suojelutavoitteiden ja alueiden kestäväen käytön yhteensovittamisen.

Vaikutusten arviointi

Ohjelman vaikutuksia arvioitiin kattavasti virkatyönä useasta eri näkökulmasta, joita olivat luontovaikutukset, vaikutukset maankäyttöön ja virkistykseen, sosiaaliset vaikutukset sekä lapsivaikutukset.

Luontovaikutukset

Lähtökohtaisesti luonnonsuojelualueiden pinta-alan suureneminen on luontoarvojen kannalta hyödyllistä. Näin on erityisesti kohteilla, joilla

kyseiselle luontotyyppille ominainen lajisto hyötyy siitä, että alue jää luonnontilaan. Kaikkien perinnebiotooppien luontoarvojen säilyminen puolestaan vaatii toisteisia käsittelyjä, joka voi olla niittoja tai laidunnusta taikka molempia.

Luonnonsuojelualueiden perustamisella saattaa paikoin olla myös haitallisia vaikutuksia, jos niiden perustaminen aiheuttaa olennaista käytönpainetta ja kävijämäärän kasvua. Tällöin maaston kulumisen todennäköisesti lisääntyy monin paikoin, ja erityisen kulumisherkillä alueilla haittavaikutukset voivat olla nopeita ja rajuja. Erityisen kulumisherkkiä ovat esimerkiksi lehtojen pohjakasvillisuus ja kallioalueet. Maaston kulumiseen tulee varautua ennakoivasti kohteiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa, ja käytännössä erilaisilla kulkua ohjaavilla rakenteilla ja opastuksella.

Suojelualueiden vaikutukset meriluontoon ovat myönteisiä ja monitasoisia. Välittömät vaikutukset, kuten merenpohjan koskemattomuuden lisääntyminen ja arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen, vahvistavat meriekosysteemin toimintaa. Välilliset vaikutukset, kuten kalakantojen elpymisen ja vedenlaadun paraneminen, näkyvät pidemmällä aikavälillä ja voivat kumuloitua ajan myötä, lisäten meriekosysteemien palautumiskykyä ja biologista monimuotoisuutta. Suojelun vaikutukset voivat olla pysyviä, kuten harvinaisten luontotyyppien ja lajien elpymisen, tai väliaikaisia, kuten ihmistoiminnan aiheuttamien paineiden vähenemisen tietyillä alueilla.

Vaikutukset maankäytön ja virkistystarpeisiin

Tulevissa yleiskaavoissa rakentamisen paineet suuntautuvat entistä enemmän täydennysrakentamiseen. Suurin osa ohjelman kohteista sijaitsee virkistysalueilla. Virkistyskäyttöön kohdistuvat vaikutukset ovat siten ohjelman tärkeimpiä vaikutuksia.

Tihentävä luonnonsuojelualueiden verkko lisää ympäristön muokkaamisen tarvetta niiden ulkopuolisella virkistysalueella. Mitä monimuotoisempaa virkistyskäyttöä rauhoitusmääräykset mahdollistavat, sitä vähemmän käyttöpainetta siirtyy luonnonsuojelualueiden ulkopuolelle. Luonnonsuojelualueille investoimalla myös niille voidaan toteuttaa uusia luontopalvelurakenteita. Alueiden houkuttelevat reitit lisäävät kävijämääriä.

Luonnonsuojelualueohjelma on laaja ja vaikutuksiltaan pitkäaikainen ja pysyvä suunnitelma. Virkistyskäyttöön ja maankäytön suunnitteluun liittyvien vaikeasti ennakoitavien ja keskenään mahdollisesti ristiriitaisten tarpeiden huomioimiseksi korostuu luonnonsuojelualueohjelmakaudella virkistystarpeiden kokonaisuuden suunnittelu yhdessä kaupunkiympäristön toimialan eri palveluissa ja yhteistyö rauhoituspäätösten valmistelussa.

Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettavien alueiden pinta-alan nostaminen esitettyyn laajuuteen edellyttää selvästi nykyistä laajempaa ja tiiviimpää yhteistyötä sekä toimialan että kaupunkikonsernin sisällä. Aikaisempi tilanne, jossa luonnonsuojelualueiden osuus ja kokonaispinta-ala suhteessa kaupungin viher- ja virkistysalueiden kokonaisuuteen on ollut merkittävästi pienempi, on mahdollistanut esimerkiksi teknisen infrastruktuurin ja liikuntapalvelujen tarpeiden suunnittelun ja sijoittamisen selvästi vapaammin kuin mikä tulevaisuudessa on mahdollista.

Sosiaaliset vaikutukset ja terveysvaikutukset ja lapsivaikutukset

Luonnonsuojelualueilla on myönteisiä sosiaalisia ja terveysvaikutuksia. Luonnonsuojelualueet ovat tärkeitä myös oppimisympäristöjä ja luontosuhteen vahvistajia. Lapset hyötyvät luonnossa oleskellessaan myös suorasta kontaktista maaperään, mikä edistää vastustuskykyä.

Rauhoitusmääräykset saattavat rajoittaa alueen käyttöä mm. päiväkotiryhmiltä. Luonnonsuojelualueita perustettaessa onkin syytä selvittää paikallisten lasten ja nuorten tarpeita ja tottumuksia luontoalueiden käyttäjinä.

Vaikutukset meri- ja ranta-alueiden käyttöön

Arvioiden mukaan Helsingin saariston käyttöpaine kasvaa tulevaisuudessa puolitoistakertaiseksi nykytilaan verrattuna. Luonnonsuojelualueohjelmassa esitetyt merialueet ovat laajoja ja vaikutusten arviointi on niiden mittakaavaan nähden vielä alustavaa. Laajojen suojelualueiden toteutus voi vaikuttaa meri- ja ranta-alueiden käyttöön tavoilla, joita ei vielä pystytä tarkasti arvioimaan. Merellisiä suojelualueita perustettaessa varaudutaan huolelliseen vaikutusten arviointiin ja jatkosuunnitteluun.

Helsingin merellisen strategian mukaisesti alueiden käyttöä suunnitellaan kokonaisvaltaisesti, mikä sisältää rantojen ja saariston vastuullisen suunnittelun ja käytön. Helsinki on sitoutunut vaalimaan meriluontoaan ja huomioimaan myös herkän saaristoluonnon, ja osallistumaan aktiivisesti Itämeren suojelutyöhön.

Rauhoituspäätösten valmistelussa tutkitaan huolellisesti vaikutukset esimerkiksi vesiliikenteeseen, uusiutuvan energian tuotantoon, virkistyspalveluihin ja yhteiskuntateknisten rakenteiden kehitykseen. Suunnitellut alueet sisältävät Yleiskaava 2016:n ja "Merellinen Helsinki" -teemakartan kehityskohteita, kuten saarikohteita ja rantareittisuuksia. Suojelualueiden toteutus ei estä yleiskaavan ja strategian mukaista kehitystä.

Vedenalaisen luonnon suojelemiseksi perustettavien alueiden vaikutus merelliselle virkistykselle ei välttämättä ole merkittävä. Virkistyskäytön osoitettujen saarten rantautumismahdollisuudet turvataan ja ankurointirajoituksia sovelletaan tarkkarajaisesti. Lintuluodoilla mairin-nousu ja lähestyminen pesimäaikana on kielletty, mutta tällaisia alueita sisältyy ohjelmaan vain vähän.

Toteuttamissuunnitelma ja sen vaatimat resurssit

Ohjelman toteuttaminen ja seuranta

Ohjelmakohteiden valmistelu suojelualueiksi tehdään yhteistyössä kaupungin useiden toimijoiden kanssa ympäristöpalvelujen ollessa päävastuussa. Aikataulu sovitetaan yhteen muun maankäytön suunnittelun kanssa siten, että samoissa kaupunginosissa tehdään samaan aikaan sekä uusien luonnonsuojelualueiden valmistelua että muuta suunnittelua. Näin luonnonsuojelualueiden valmistelu nivoutuu oikea-aikaisesti osaksi ympäröivän kaupungin suunnittelua. Maankäytön suunnittelun lisäksi valmistelun aikatauluun vaikuttavat kohteen ennal-listamisen ja luonnonhoitotoimien aloittamisen kiireellisyys sekä opas-teiden ja virkistysrakenteiden toteuttamisen kiireellisyys esimerkiksi ku-lumisen ehkäisemiseksi.

Luonnonsuojelualueohjelman etenemistä seurataan toteutuneiden koh-teiden lukumäärän ja pinta-alan mukaan vuosittain.

Toteuttamisen kustannukset

Luonnonsuojelualueohjelman toteuttaminen lisää resurssitarpeita paitsi ympäristöpalveluille, myös muille kaupungin palveluille, sillä luonnon-suojelualueita sekä niiden hoito- ja käyttösuunnitelmia valmistellaan jatkossa aiempaa enemmän eri palvelujen yhteistyössä. Merellisten suojelualueiden perustamiselle sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laa-timiselle ei ole tällä hetkellä henkilöresurssia lainkaan. Uusien luonnon-suojelualueiden perustaminen lisää myös tarvetta luontovalvontaan, jo-ka on toteutettu Helsingissä tähän asti Staran palkkatyönä.

Luonnonsuojelupinta-alan kaksinkertaistaminen maa-alueilla ja kym-menkertaistaminen merialueilla edellyttää huomattavia lisäresursseja. Lisäksi olemassa olevien luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuun-nitelmia tulee toteuttaa ja päivittää samaan aikaan, kun valmistellaan uusien luonnonsuojelualueiden perustamista. Ympäristöpalvelujen tar-vitsema lisäresurssi on maa-alueilla sijaitsevien kohteiden osalta 3 henkilötyövuotta ja merialuekohteiden osalta 2 henkilötyövuotta. Oh-jelman määrätietoinen toteuttaminen edellyttää, että nämä henkilöre-surssit ovat käytettävissä vuoden 2026 alusta.

Luonnonsuojelualueohjelman toteuttaminen edellyttää lisäksi konsultti-toita ja investointeja, joita tarvitaan hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimiseen sekä alueiden virkistyskäytön kehittämiseen ja toteutukseen. Kaikilla mantereen luonnonsuojelualueilla joudutaan myös tekemään vuosittain kunnossapitotoimia.

Alla olevassa taulukossa on esitetty arvio luonnonsuojelualueohjelman toteuttamisen kustannuksista tuhansina euroina aluetyypeittäin ja kustannuslajeittain vuoden 2024 kustannustason mukaan. Erityyppisten alueiden määriin sisältyvät vain kaupungin omistamat sekä kaupungin ja muiden omistajien yhteiset alueet. Hoito- ja käyttösuunnitelma (taulukossa "Hks") on päivitettävä osalle ohjelmakohteista vielä saman ohjelmakauden aikana, mikä on huomioitu hoito- ja käyttösuunnitelmien kustannusarviossa.

Aluetyyppi	Kpl	Investoinnit	Kunnossapito	Hks	Luonto-seurannat
Kasvillisuuskohte	15	150–300	200–400	30–50	10–30
Vaativa metsäalue	27	150–350	100–200	40–70	10–30
Muu metsäalue	16	100–200	50–150	10–40	5–15
Lintuvesi	1	200–800	800–1 200	60–80	20–70
Virtavesi	7	150–450	100–500	30–70	40–60
Luoto	8	5	10	10	5
Saari	1	20–60	50–150	30–50	15–25
Merialue	12	20–400	10–800	20–80	20–50

Ohjelmakauden aikana luontoseurantojen kustannukset ovat 1,1–2,7 miljoonaa euroa, hoito- ja käyttösuunnitelmien kustannukset 3,1–6,6 miljoonaa euroa, investointien kustannukset 9,5–26,0 miljoonaa euroa ja kunnossapidon kustannukset 8,3–28,3 miljoonaa euroa. Kuudentoista vuoden aikana kokonaiskustannukset ovat vuoden 2024 kustannustason mukaan 22,0–63,6 miljoonaa euroa.

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 § 1 kohdan mukaan kaupunginhallitus asettaa kaupungin toimielimille, keskushallinnolle ja toimialoille tavoitteita ja seuraa niiden toteutumista.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi
Katri Backman, yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 09 310 37840
katri.backman(a)hel.fi
Jouni Heinänen, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 52506

14.01.2025

Asia/4

jouni.heinanen(a)hel.fi
Tuukka Linnas, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 37308
tuukka.linnas(a)hel.fi
Kaisa Pajanen, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 31521
kaisa.pajanen(a)hel.fi
Mari Savela, tutkija, puhelin: 09 310 23830
mari.savela(a)hel.fi
Laura Walin, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 33250
laura.walin(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Luonnonsuojelualueohjelma 2025-2040, raportti
- 2 Luonnonsuojelualueohjelma 2025-2040, kohdekuvaukset
- 3 Kooste kannanotoista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Kannanottajat

Kaupunginkanslian talous-
ja suunnitteluosasto

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Tiedoksi

KUVA
KASKO